

„Svetlo svieti v tme, ale tma ho nepohltila“ (J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

SPOLOČENSKO - DUCHOVNÝ OBČASNÍK

pre stredné Slovensko

číslo 3

Drahí čitatelia v Christu!

Ani sme sa nenazdali a je tu očakávané tretie číslo Svetla Pravoslávia.

Články, ktoré som doň zaradila, majú veľkú duchovnú hodnotu a môžu veľa povedať aj nám. Duchovnosť, bytostne vlastná Pravoslávnej Cirkvi, založená na princípe ľudskej slobody, dôstojnosti a vznešenosti a priamo spojená s chápaním človeka ako obrazu Božieho, je pre dnešných ľudí veľmi prítlačivá. Obrazom Božím je mienený obraz, ktorý každá ľudská bytosť nosí v sebe bez ohľadu na vnútornú podobu. Modlitba Cirkvi sa obracia k Bohu s prosbou

o odpustenie, mier a vzájomnú lásku medzi všetkými ľuďmi.

Niektorých súčasníkov veľmi oslovuje a priťahuje tiež pre sv. Pravoslávie charakteristický fenomén starectva - fenomén duchovných učiteľov, ktorí doprevádzajú svoje deti vo všetkých zložitostiach a ťažkostiach moderného života. Práve toto má v dobe narastajúcej osamotenosti našej doby nesmierny význam. A aj z toho dôvodu ani v tomto čísle nechýbajú príbehy a výroky púštnych otcov. Ďalej v ňom nájdete myšlienky o pôste, článok o modlitbe rodičov, o mníšskom ostrove Athos a veľa ďalšieho.

Sláva a chvála Bohu za všetko! Aj za to, že sa mi podarilo toto číslo zhotoviť pomerne rýchlo a ľahko.

S láskou v Christu Jana

„Nikto nezažne sviecu, neprikryje ju nádobou, ani nepostaví pod posteľ, ale postaví ju na svietnik, aby videli svetlo tí, čo vchádzajú. Nieto tajného, čo by sa nezdalo zjavným; a nieto skrytého, čo by sa nevyzvedelo a nevyšlo najavo. (L 8,6-18)

KRVAVÉ OBETE

Väčšinu takzvaných mládežníckych časopisov možno nazvať zbraňami hromadného ničenia. Demoralizujú deti i mládež ostávajú mimo pozornosti dospelých, ktorí jednoducho nie sú v obraze, o akých publikáciách je reč.

Neutrónová bomba určená výlučne pre deti je zostavená tak, aby si to dospelí nevšimli.

Hlavné materiály sú venované rockovým skupinám, móde, seriálom....

Odporné, najnehanebnejšie opisy zvrátenosti treba hľadať v množstve zastierajúceho balastu. Niet pochyb, že za túto nehanebnosť a svinstvo, za tieto poburujúce zločiny majú niest' autori, vydavatelia, distribútori zodpovednosť.

Morálny rozvrat dospievajúcich sa zámerné uskutočňuje za chrbtom rodičov.

V mnohých štátoch sa na školy zavádza „sexuálna výchova“, stimulujúca predčasný sex, čo sa zdôvodňuje potratmi v mladom veku. Na západe sa podobné liečenie potratov „bezpečným sexom“ prejavilo ako pokus zahasť požiar benzínom. V USA za 5 rokov „sexuálnej výchovy“ na školách úroveň potratov medzi dospievajúcou mládežou vzrástla o 45%...Dieťa má právo žiť detstve.

K duševnej a telesnej nečistote ho nesmie nabádať štát.

Okolo nás prebieha vojna, ktorá s osobitou silou zachvátila tie štáty, ktoré sa hrdia svojou civilizovanosťou, kultúrou a pokrokom. Táto vojna – neľudská, metodická vojna, genocída, nemá porovnateľný príklad v histórii ľudstva: je to vojna rodičov proti svojim deťom.

Lejú sa potoky krvi pri vraždách spojených s mučením, každý rok umierajú desiatky miliónov obetí...

A my, ako by sme o tom nevedeli...alebo nechceli vedieť?

Zabíjanie najbezbrannejších – detí v tele matky – je neľudskou krutosťou, pred ktorou si tzv. civilizovaný svet nielen, že zatvára oči napriek preukázanej brutalite umelého potratu najmodernejšou technikou, ale nátlakovo žiada uzákonenie potratov aj v štátoch, ktoré ešte nepristúpili na tieto démonské obete, pri ktorých sa dieťa zažíva trhá na kusy.

Dôsledkom vykonávania potratov je duchovný rozvrat jednotlivca, rozpad rodiny, vymieranie štátov, duchovná a morálna záhuba sveta.

Prekvitá ďalšie odvetvie farmaceutického priemyslu, výroba „biomasy“ odoberanej zažíva z mozgu detí vybraných z tela matky pri umelom potrate.

Kto z vás by mal záujem prečítať si viac, má možnosť si objednať 1. diel brožúrky **Krvavých obetí** (15 Sk) a tiež 2. diel (20 Sk) na adrese: **Iva Vranská Rojková, Hraničná 13, 821 05 Bratislava**. K cene sa tiež účtuje poštovné a balné 8 Sk za jednu brožúrku, 13 Sk za zásielku obsahujúcu 2 a viac brožúrok.

Ďalej je možnosť zakúpiť si na tej istej adrese aj nasledujúce brožúrky:

„Počítače ako prostriedok svetovlády“

Cena: 20 Sk/ku

„O anjeloch“

Cena: 15 Sk/kus

„Hriechy proti Duchu Svätému“

Cena: 20 Sk/kus

„Elektronický pas: predobraz pečate antichrista“

Cena: 20 Sk/kus

„Televízna antropofágia“ (Televízne ľudozrúťstvo)

Cena: 15 Sk/kus

„Fajčenie: nevinný pôžitok, či pekelný dym?“

Cena: 15 Sk/kus

„Pasce na našich najmilších“ (1.časť)

Cena: 25 Sk/kus

„Klamú nás o NATO“

Cena: 20 Sk/kus

„Pozlátka zo zlatého teľaťa EÚ opadáva“

Cena: 25 Sk/kus

„Bez znamenia šelmy“ (1. časť)

Cena: 20 Sk/kus

„Čo musí vedieť každý chlapec“: I. diel: Ako som prišiel na svet?

Cena: 15 Sk/kus

„Hudba pekla“ (Rocková hudba a narkotiká)

Cena: 15 Sk/kus

Prepodobný Serafim Sarovský

Z množstva skutkov, konaných z lásky ku Christovi, milosť Svätého Ducha je spôsobená najľahšie modlitbou, keďže ju máme stále po ruke. Možno chceš ísť do chrámu, ale nenachádza sa v blízkosti. Alebo túžiš pomôcť chudobnému, ale chýbajú potrebné prostriedky, alebo ho jednoducho nestretnáš. Túžiš zachovať čistotu, ale slabosť prirodzenosti ťa zvádza k podľahnutiu pokušeniu. **Modlitba je však prístupná všetkým a každý sa jej môže oddávať, tak zámožný, ako aj chudobný, učený alebo prostý, silný alebo slabý, zdravý aj chorý, hriešnik, ako aj spravodlivý človek.** Jej účinnosť je nesmierna, viac než iné dobré veci privádza na nás milosť Svätého Ducha. **Musíme sa teda modliť tak dlho, až nám bude udelený Svätý Duch a neprestávať, dokiaľ ten Božský**

Potešiteľ nebude s nami, v nás.

Otče, povedal som v tej chvíli. - Stále mi hovoríš o modlitbe. Ukáž mi ešte iné dobré skutky, ktoré môžu byť robené v mene Isusa Christa...

Samozrejme, povedal otec Serafim, že môžeš získať milosť Svätého Ducha tiež skrze iné dobré skutky. **Ukladaj svoj kapitál do nebeskej banky a všimaj si, z čoho môžeš mať najväčší zisk. Máš veľký úžitok z modlitby a rozjímaní? Rozjímaj a modli sa. Ak skrze pôsty, posti sa. Snád' cez almužny? Dávaj almužny.** Vieš, že patrím do kupeckej rodiny z Kurska. Keď som bol ešte vo svete, zaoberal som sa obchodom spolu so svojím bratom. Kúpovali sme a predávali stále taký tovar, z ktorého bol najväčší zisk. Rob to isté, keďže pre nás kresťanov zmysel života nie je založený na množení dobrých skutkov, ale na vydobití z nich najväčšieho zisku - myslím na najdokonalejší dar: Svätého Ducha.

Nasledovne udeľuj túto milosť iným podľa vzoru sviece, ktorá sama svieti, a svetlo odovzdáva iným sviecam, nehasiac pri tom svoj plameň. Ak sa takto deje s pozemským plameňom, čo môžeme očakávať od ohňa Svätého Ducha? Ak rozdám pozemské dobrá, prestanú byť osobne pre mňa hodnotou, zatiaľ čo poklad Božej milosti sa vo mne ešte rozmnožuje, keď ho rozdám. Preto povedal Isus Samaritánke: "Každý kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdajúcej do večného života." (Jn 4,13-14).

Otče, prerušil som; stále mi hovoríš o milosti Svätého Ducha ako o cielei kresťanského života. Ale ako si ja môžem uvedomiť, čo je táto milosť? Dobré skutky sú viditeľné, ale ako je možné vidieť Svätého Ducha? Podľa čoho poznám, či je vo mne, alebo nie je? Starec mi odpovedal:

V našich časoch viera tak u ľudí vychladla, a tak málo miesta zaberá v ich živote, že sa úplne vzdialili od Christa. Preto obsah Svätého Písma je im úplne cudzí, ako napr. táto veta: "Adam počul kroky Boha, Ktorý sa za denného vánku prechádzal po

záhrade." (Gen 3,8) alebo verš zo Skutkov apoštolov, že Svätý Duch zabránil Pavlovi hlásať slovo v Ázii a nasmeroval ho do Macedónska (por. Sk 16,6-10). Na mnohých iných miestach spomína Sväté písmo takéto zjavenie sa Boha. Niektorí hovoria, že takéto texty sú nepochopiteľné, alebo to popierajú, akoby videnie Boha telesnými očami bolo možné. Dôvodom tohoto neporozumenia je strata prvotnej kresťanskej jednoduchosti. S našimi domnelými vedomosťami sa topíme v temnotách nevedomostí, a preto veci pochopiteľné pre tých, ktorí nás predbehli, sú pre nás nepochopiteľné. Hovorím o chápaní zjavenia sa Boha. Bolo povedané o Abrahámovi a Jakubovi, že videli Boha, že k nim hovoril, a Jakub dokonca s Bohom bojoval. Mojžiš kontemploval spolu s celým ľudom Boha zahaleného rúskom oblaku, ktorý bol vlastne milosťou Svätého Ducha, sprevádzajúcou Izrael cez púšť. To nebol sen, ani extáza, alebo jednoducho chorobná predstavivosť. Nie, bola to najpravdivejšia skutočnosť.

Zľahostajneli sme voči dielu našej spásy, a preto nevnímame tak, ako je potrebné, zmysel Božích slov. Neusilujeme sa o Božiu milosť a naša pýcha ju neprepúšťa do našej duše. **Preto nám chýba toto Božie svetlo, ktoré udeľuje Boh tým, ktorí ho očakávajú horlivo a s túžbou po pravde.**

Keď náš Pán Isus Christos, po svojom zmŕtvychvstaní ráčil dokončiť dielo nášho vykúpenia, zoslal na apoštolov dych života, ktorý Adam stratil, a vrátil im milosť Ducha. V deň Turíc obdaroval ich mocou Svätého Ducha, ktorá ich prenikla pod spôsobom násilného víchra a ohnivých jazykov. Takýmto spôsobom boli naplnení mocou jeho milosti. To isté ohnivé vdychnutie dostávajú veriaci pri sv. Krste. Ono sa stáva akoby charizmatickou pečaťou na údoch ich tela, robiac ich vnímavými na vplyv milosti. Preto pri pomazaní myrom hovorí kňaz slovami: "Pečať daru Svätého Ducha." Táto milosť je taká veľká, tak nevyhnutná, tak oživujúca, že nemôže byť odňatá. Dokonca odpadlík ju zachováva až do smrti. **To ti pomôže porozumieť, že keby sme po sv. Krste nehrešili, boli by sme svätí, slobodní od každej poškrvny tela a duše, ako spravodliví v nebi.** Na nešťastie s pribúdajúcimi rokmi nerastíme v milosti a múdrosti, ale naopak, z dôvodu našej zvrátenosti sa vzdľuujeme od milosti Svätého Ducha a stávame sa veľkými hriešnikmi.

Aký to však zázrak Božieho milosrdenstva! Božia múdrosť sa stále usiluje o našu spásu. Ak človek ňou pohnutý pôjde za jej hlasom a rozhodne sa z lásky k nej bedliť, ak robí dobré skutky a dochádza k pravdivej skrúšenosti, vtedy Svätý Duch v ňom pôsobí a umiestni do jeho duše Božie Kráľovstvo. Milosť Svätého Ducha udelená v momente sv. Krstu v mene Otca, i Syna, i Svätého Ducha svieti v našich srdciach ako Božie svetlo napriek našim pádom a temnotám v našej duši. Ona volá v nás k Otcovi: "Abba, Otče!" Ona zaodela dušu nezničiteľným rúchom utkaným nám Svätým Duchom.

pokračovanie nabadúce

Bud'me skromnými v odievaní, v jedle, v rečiach i v kontakte s ľuďmi...Neužívajme nadutých slov a nahl'adajme márnú slávu. Bud'me láskaví jedni k druhým, blahosklonní k podriadeným, ľudskí k úbohým, každého pozdravme s úsmevom a každému ochotne odpovedajme – bud'me prívetiví ku všetkým... (sv. Bazil Veľký)

Myšlienky o pôste

Prikázanie o pôste je také staré, ako sám svet. Prvé prikázanie, ktoré dal Boh človeku, bolo prikázanie postiť sa. (Genezis 2,17)

Pretože sme sa nepostili, boli sme vyhnaní z raja! Preto sa budeme postiť, aby sme znovu do raja vstúpili. (sv. Bazil Veľký)

Nepostiť sa – to znamená pripodobniť sa nemým tváram, ktoré o pôste nič nevedia.).

Pôst tela je pokrm pre dušu. (sv. Ján Zlatoústý)

Koľko vezmeš telu, toľko sily pridáš duši. (sv. Bazil Veľký)

Čln pláva ľahšie, keď nie je zaťažovaný zbytočným bremenom. Tak i modlitba sa vykonáva ľahšie a lepšie, keď telo nie je zaťažované nadbytočnou stravou a pitím (po ktorom sa priberá), ale keď sa človek postí (Jakub, arcibiskup nižegorodský)

Zvieratá, ktoré veľa žerú, sú tučné, nemôžu behať tak rýchlo, ako štíhly jelen. Podobne i ten, kto slúži svojmu hriechu, nemôže byť tak činný a úspešný v duchovných zápasoch, ako zdržanlivec. (Filaret, metropolita moskovský)

Nie je možné, aby oheň horel vo vode. Nie je možné pokánie bez pôstu. (sv. Ján Zlatoústý)

Vodcom besov je padlý svetlonos. Hlavou vášní je prejedanie. (ct. Ján Lestvičník)

Z diela sv. Efréma Syrského

Ak svojmu bratovi, na ktorého sa kvôli niečomu hneváš, neodpustíš jeho viny, potom sa modlíš a postíš úplne zbytočne – Boh Ťa neprijme.

Ak budeš nad mieru zaťažovať svoje telo, stane sa na obtiaž pre dušu. Dušu ovládnú neschopnosť a sklúčenosť, stane sa podráždená, lenivá k modlitbe a blahej poslušnosti..

Nepovažuj pôst pre seba za obtiažny, pretože ťa sprevádza do večnej radosti.

Z (nášho) pôstu sa raduje i náš Pán, len ako sa postíme s láskou, nádejou a vierou.

Milovaní, pôst teší i našich anjelov – ochrancov, pretože prostredníctvom pôstu a modlitby sa stávame im blízkymi.

Z postenia sa radujú svätí proroci, chvália ho apoštoli i mučeníci, pretože tí všetci neúnavne v pôste horlivo zápasili (za spásu).

Sám Spasiteľ zachovával pôst a učil nás, ako sa máme postiť, ako viesť boj so zlom a ubrániť sa satanovi...I my budeme horlivo zachovávať pôst, ako nás naučil Pán, aby sme získali podiel na Jeho Kráľovstve.

Veľká je odmena za zdržanlivosť a jej nesmiernosť nie je ohraničená. Preto je skutočne blažený ten, kto našiel zdržanlivosť.

Pôst privádza tých, ktorí si ho zamilovali, na nebesia, stavia ich pred Christa a uvádza do obecenstva so svätými.

Pôst je dverami k dojatiu (duchovnej citlivosti), pokorným vzdychom a radostnou skrúšenosťou. Pôst je čistota modlitby, presvietenie duše. Pôst je rozhrešením hriechov, brána raja a nebeská rozkoš.

Ako tučné vtáky nemôžu vysoko vzlietnuť, tak tí, ktorí slúžia svojmu telu, nemôžu vystúpiť na nebo.

Ako je pre zdravé oči vlastné pranie svetla, tak je pre pôst, zachovávaný zo súdnosti, vlastné pranie modlitby.

Hneď, ako niekto začne postiť, už v tom okamihu si praje svojou myslou pristúpiť k rozhovoru s Bohom

Pôst zo súdnosti – to je priestorný príbytok pre akékoľvek dobro.

Kto je nedbalý v pôste, ten otriasa každým dobrom, pretože pôst bol prikázaním, ktoré bolo na samom začiatku udelené našej prirodzenosti – aby sme sa strážili pred ochutnaním (zakázaného) pokrmu. Porušením pôstu padla podstata nášho stvorenia.

Kto sa nestará o pôst, ten je umŕtvený v ostatných duchovných zápasoch, trpí **Keď sa postil Sám Zákonodárca (t.j. Christos na púšti), ako by sa mohol nepostiť ktokoľvek z tých, ktorí majú zachovávať Zákon?**

nedbanlivosťou, nemohúcnosťou – to je začiatok a špatný príznak ochromenia jeho duše; svojmu protivníkovi tým dáva príležitosť k víťazstvu, lebo prichádza k zápasu nahý a neozbrojený, a preto je jasné, že z boja vyjde bez víťazstva, pretože jeho údy nie sú odeté do vrúcnosti pôstnej lačnosti.

Stretnutie s pôstnikom rozveselí srdce tých, ktorí majú správne uvažovanie. Avšak na brucholahodiaceho človeka padá so stretnutím sa s pôstnikom strach a snaží sa za každú cenu s ním nejst'.

Zo stolu pôstnikov, ktorí bdejú a namáhajú sa pre Hospodina, si vezmi lieky života a pomocou nich prebud' z umŕtvenia svoju dušu. Veď medzi nimi spočíva Milostivý Pán, Ktorý ich posväcuje, a horkosť ich strádania (pôstnu námahu) premieňa v Jeho nevýslovnú sladkosť. Duchovní a nebeskí služobníci Boží potom posväcujú ich a im patriace sväté pokrmy.

**Hrešiť nie je nič iné, ako nedbaním večných vecí sledovať
večné.**

(blažený Augustín)

○ modlitbe rodičov

N. M. Pestov

„Proste a bude vám dané.“ (Luk. 11,9)

Hlboký znalec duchovného života -- svätý Izák Syrský – považoval za základnú podmienku úspechu každého ľudského diela toto: „O každú vec, nech už malú, alebo veľkú, je nutné prosit' v modlitbe svojho Stvoriteľa.“

Preto sa prvou podmienkou výchovy dieťaťa stáva usilovná modlitba rodičov za ne. A pokiaľ cítime slabosť a nepozornosť našej modlitby, potom podľa učení svätých otcov musíme kvalitu svojej modlitby doplniť kvantitou. Tak radil Serafim, ktorý doporučoval rodičom, aby sa neobmedzovali na obyčajné modlitebné pravidlo, ale napodobňovali mníchov a vstávali k modlitbe i o polnoci.

Príklady zosielanej modlitby za svoje deti vidíme i u spravodlivých Starého Zákona.

Tak, napríklad, Jób: „vstával skoro ráno a obetoval spaľované obete za každého zo svojich detí;“ povedal si totiž: „Možno, že moji synovia zhrešili a zlodečili Bohu v srdci.“ Tak činil Jób po všetky dni.(Jób 1,5). Vo svojej modlitbe za deti bol tým Jób blízky Duchu Christovmu.

Ako každá modlitba môže byť i modlitba rodičov za deti rozumná či nerozumná. Apoštol Jakub povedal: „Prosíte síce, ale nedostávate, pretože prosíte nie za dobro – ide vám o vaše vášne“ (Jak. 4,3)

Za čo sa majú predovšetkým modliť rodičia?

Je zrejmé, že ich základná snaha by mala byť zameraná na výchovu dieťaťa – živého člena bojujúcej Christovej Cirkvi. Hospodin potom túto modlitbu vyplní v správnom čase. Kedy však tento čas nastane, nevieme – bývali prípady, že Hospodin viedol mládež nielen priamou cestou, ale dočasne dopustil jej vybočenie z priamej cesty a jej pády, aby ju zachránil pred pýchou. Nech v týchto prípadoch rodičia nezúfajú, ale ešte usilovnejšie prosia Všemohúceho („unavujú svojou modlitbou Neunaviteľného“).

V týchto prípadoch si musíme pripomenúť vrúcnu modlitbu Moniky za svojho syna – blaženého Augustína. Ten sa v mládeneckých rokoch dostal do zlého prostredia, začal viesť špatný život a pripojil sa k heréze manicheizmu.

Monika učinila preto, aby sa jej syn napravil, všetko, čo mohla. Nielen, že ho napomínala, ale v určitej dobe mu odoprela svoju spoločnosť tým, že sa vzdialila zo svojho domu, bez ohľadu na jej nesmiernu lásku k nemu. Monika oplakávala svojho syna ako mŕtveho a neustále sa modlila za jeho návrat k pravej viere.

Jeho obrátenie síce nenastalo skoro, ale ani do tej doby ju Hospodin nenechal bez útechy. V jednom sne videla anjela, ktorý jej predpovedal budúce obrátenie syna. Napriek tomu nenechala svojich príhovorov a prosila jedného biskupa, aby na syna zapôsobil.

Biskup to odmietol, keď vzal do úvahy očividnú beznádejnosť takého pokusu, vzhľadom ku stavu duše, v ktorej sa vtedy Augustín nachádzal. Poradil Monike, aby ho už viac neprehovárala, ale aby sa horlivo modlila k Bohu. Pritom, keď videl silu jej žiaľu, ako keby jej predpovedal: „**To sa nemôže stať, aby zahynul syn takých slz.**“

Augustín bol skutočne týmito vrúcnymi slzami a modlitbami zachránený, a zaradil sa neskôr medzi veľkých učiteľov Cirkvi. Pri spomienke na význam modlitieb jeho matky býva v jeho živote často nazývaný „synom slz“.

Svätí otcovia hovoria: „Za terajšie osudy kresťanského života sa modlite veľmi opatrne.“

To a vzťahuje i na modlitby rodičov a menovite na ten prípad, keď sa rodičia modlia za uzdravenie smrteľne chorého dieťaťa. Stáva sa, že Hospodin zachraňuje rodičov pred budúcim ohňom tým, že im odoberá deti už v ranom veku. Preto je v takýchto prípadoch pre rodiča potrebná pokorná odovzdanosť najdobrotivejšej múdrosti Božej; ich modlitba za chorého, nech už by bola akákoľvek vrúcna, musí vždy končiť slovami Pána v Getsemanskej záhrade: „ale nie moja, ale nech Tvoja vôľa sa stane“ (Luk. 22,42).

V takýchto prípadoch je vhodné s pripomenúť príbeh o tom, ako sa jedna matka zúfalo modlila za uzdravenie svojich dvoch synov, ktorí ležali v smrteľnej horúčke. Modlila sa ďalej i napriek tomu, že v polosne jej Hospodin zjavil budúcnosť jej synov na zemi. Videla ich ako dospelých hýriť v krčme. V hádke sa vrhli jeden na druhého a nožmi si zasadili smrteľné rany...

Preto netreba prepadať zúfalstvu pri smrteľnej chorobe dieťaťa, ale je treba brať si príklad z kráľa Dávida. Celý týždeň sa kráľ modlil a nič nejedol hovoriac: „Kto vie, či sa Hospodin nado mnou nezmiluje a dieťa nezostane živé.“ Keď však dieťa zomrelo, potom sa Dávid upokojil a začal jesť, a takto vysvetľoval svoje chovanie: „Teraz, keď dieťa umrelo, prečo sa mám postiť? Či mu môžem vrátiť život? Ja pôjdem ku nemu a ono sa ku mne nevráti“ (2.Sam. 12,22-23).

Iste, okrem prípadov, keď podľa Božej vôle i napriek modlitbám ich rodičov deti zomierajú, je ešte viac prípadov, keď vrúcna modlitba zázračne zachránila smrteľne choré dieťa.

Je potrebné pamätať na to, že modlitba rodičov za deti má pred Bohom zvláštnu silu – vrúcna láska vzbudzuje i vrúcnu modlitbu. A vrúcna modlitba nezostane u Boha nevypočutá.

Počul som takýto príbeh. Rodičia pustili svojho syna na tri roky do prostredia plného nebezpečia ako pre telo, tak i pre jeho dušu. „Syn náš,“ povedal mu otec, „nech budeš kdekoľvek, v 12 hodine v noci si spomeň, že sa za teba v tom čase modlíme ku svätému Serafímovi.“ A o polnoci, keď všetko utíchalo, syn spomínal na svojich rodičov.

Vedel, že rodičia sväto plnili svoj sľub a v ten určený čas prinášali za neho svoju nočnú modlitbu svätému. Aj keď bol v mnohých nebezpečenstvách, vždy cítil ochranu rodičovskej modlitby. A keď sa vrátil o tri roky späť, prvé slová, ktoré povedal svojmu otcovi, boli: „Otec, presvätý Serafím ma zachránil skrze vaše modlitby.“

Sila rodičovskej modlitby je taká, že sa stávajú i prípady, keď Pán neodmietne vypočuť rodičov, i keď by bolo vhodné skôr nevyhovieť.

Svedectvom by mohol byť prípad rodu moskovského kupca Azurina. Za hrozný hriech krvoprisahania bol potrestaný nielen jeho syn, ale aj jeho potomkovia – všetko mužské pokolenie Azurínov postihli buď samovraždy, alebo šialenstvá. Na tomto rode sa naplnili slová Písma svätého: „Ja som Hospodin, tvoj Boh, Boh žiarlivo milujúci. Stíham vinu otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia tých, ktorí ma nenávideli,

ale preukazujem milosrdenstvo tisícim pokoleniam tých, ktorí ma milujú a moje prikázania zachovávajú“ (Ex. 20,5-6).

Jedna žena z Azurinovho rodu, keď bolo jej dieťa choré, sa s celou rodinou modlila a plakala pred obrazom svätého, a prosila za záchranu syna. Pred ránom v polosne vidí, ako svätý vystúpil z ikony a povedal jej: „Tvoja modlitba je nerozumná, ty nevieš, kým dieťa bude. Ale keď tak prosíš, nech sa stane podľa tvojej prosby.“ Syn sa uzdravil, vyrástol a jeho život sa stal prekliatím jeho matky.

Ako ku ťažkej, tak i voči každej inej chorobe dieťaťa sa rodičia musia chovať pokojne.

„Zdravý je dar Boží,“ hovoril svätý Serafím. Lenže nie vždy býva tento dar užitočný. Rovnako ako všelijaké utrpenie, tak i choroba má silu očistiť nás od duševnej poškvrny, zahľadiť naše hriechy, uspokojiť a zmäkčovať našu dušu, viesť nás ku premýšľaniu, priznávať svoju bezmocnosť a pamätať na Boha. Preto sú choroby potrebné pre nás, i pre naše deti.

O chorobách poslednej doby píše v jednom liste starec Amvrosij Optinský takto:

„Nesmieme zabúdať na spleť prítomné časy, keď i malé deti sú duševne poškodzované tým, čo vidia, a čo počujú, a preto je potreba očistenia, ktoré nie je bez utrpenia; duševné očistenie prichádza z väčšej časti skrze telesné utrpenie...Pozrite sa i na najmenšie deti – či aj ony neprichádzajú do budúceho života skrze choroby a utrpenie? Je ťažké vidieť utrpenie detí. Vieme však, či nie sme v niektorých prípadoch týchto utrpení vinníkmi my sami?“

Raz prišiel ku starcovi Amvrosijovi dedinčan, ktorému sa v náručí zmietať posadnutý chlapec, a prosil za jeho uzdravenie. „Bral si cudzie veci?“ spýtal sa prísne starec. „Bral a hrešil, otče,“ odpovedal sedliak. „To je tvoj trest,“ povedal starec a odišiel od nepoctivého otca, zanechajúc ho v nešťastí bez pomoci.

Presne to isté je písané i v živote svätého Ammona (sviatok 4. októbra), kde sa hovorí o dieťati, pohryzeného besným psom, ako o treste rodičov za ich hriechy – krádež vola. Smrť syna kráľa Dávida nasledovala ako trest za vinu otca (2. Sam. 12,14).

Utrpenia nevinných detí sú objasňované i svätým Nifontom, biskupom kyperským (sviatok 23. decembra). „Mnohí, žijúci vo svete...nečinia pokánie za svojich hriechov a nestarajú sa o svoje duše. Kvôli tomu Hospodin trestá ako deti, tak i samotných rodičov rôznymi, aby chorobami detí očistil nepravosti rodičov a povzbudil samotných rodičov k pokániu, a tak boli ospravedlnení na Strašnom Súde...Vedzte, že bezhriechne nemluvniatka trpia kvôli tomu, aby za svoju nezavinenú smrť obdržali život nepomínajúci, a ich rodičom sa za ich utrpenie dostane daru čistoty skutočného pokánia.“ Preto, keď je naše dieťa choré, je potrebné, aby sme si spytovali svoje svedomie: netrestá Pán moje deti za moje hriechy?

Často je jediným prostriedkom, ktorý vedie k uzdraveniu dieťaťa, pokánie rodičov. Tu, rovnako ako už skôr, prichádzame ku rovnakému principiálnemu záveru, ktorý musí byť vsadený do našich srdc: osud, šťastie, spasenie našich detí závisí predovšetkým od nás, ich rodičov.

Preto s plným sebazaprením a láskou, namáhajúci sa v „pote tváre“ a idúci „úzkou cestou“, cestou „bláznivej múdrosti“ (1. Kor. 3,18), pričíňme sa skrze pokánie a „získavanie Božieho Svätého Ducha“ o svoje spasenie, a tým spasíme i naše deti.

Najskôr dokážme svojimi skutkami skutočnú čínorodú lásku k deťom a utiekajme sa k vrúcnej, stále horlivej modlitbe k Bohu za naše deti a za to, aby nám bola darovaná múdrosť k nášmu najdôležitejšiemu dielu – práca na ich duchovnej výchove.

Veď podľa slov žalmistu: „Ak Hospodin nestavia dom, nadarmo sa namáhajú stavitelia. Ak nestráži mesto Hospodin, zbytočne bdie strážnik“ (žalm 126,1).

Geron Pasios Agiorita (+ 1994)

Rúhavé myšlienky

Aké sú rúhavé myšlienky

Vnuknutie rúhavých myšlienok a hriechov je od diabla, nie sú naše. Preto nie je potrebné, aby sme sa trápili diablovými hriechmi. Od okamihu, keď sa človek trápí kvôli špatným myšlienkam o svätých veciach, ktoré lietajú jeho myslou, je to dôkazom toho, že nie sú jeho, ale prichádzajú z vonku. .

Starec, nepochopil som, v akom prípade sa jedná o rúhavú myšlienku.

Keď nám do našej mysli vstupujú škaredé predstavy o Christovi, Presvätej Bohorodičke, svätých, alebo o niečom Božskom a svätom, alebo o našom duchovnom otcovi atď., to sú rúhavé myšlienky. Takéto myšlienky nesmie človek dokonca ani vyslovovať.

Ani pred duchovným otcom?

Duchovnému stačí, ak povieme: „Mám rúhavé myšlienky o Christovi, alebo o Svätom Duchu, Presvätej Bohorodičke, svätých, o tebe, môj duchovný otče.“ Tieto všetky rúhania a hriechy sú však od diabla, nie sú naše. Preto nie je potrebné, aby sme sa trápili diablovými hriechmi. Keď som bol ešte začínajúci mních, tak mi v jednom období vnucoval diabol rúhavé myšlienky dokonca i v chráme, čo ma veľmi zarmucovalo. Diabol mi vnucoval do mojej mysle to, čo hovorili druhí, ich špatné slová atď., ktoré som započul, keď som bol na vojne. Duchovný mi povedal: „To sú myšlienky od diabla. Od okamihu, keď sa človek trápí kvôli špatným myšlienkam o svätých veciach, ktoré lietajú jeho myslou, je dôkazom, že nie sú jeho, ale prichádzajú z vonku.“ Znovu som sa nimi trápil. Išiel som do kaplnky ctihodného Predchodcu (Jána Krstiteľa), aby som sa modlil, a keď som sa klaňal pred ikonou, tak z nej zavanula krásna vôňa. Keď sa stalo, že som mal špatné myšlienky, tak som znova išiel do kaplnky a zase z nej zavanula vôňa! Raz na Božskej Liturgii, pri Trojsvätej piesni, keď som i ja pomaly spieval: „Svätý Bože“, uvidel som, ako od dverí prichádza veľké a strašné zviera so psou hlavou. Z tlamy a očí mu šľahali plamene! To zviera sa ku mne s opovrnutím otočilo, pretože som spieval: „Svätý Bože!“ Díval som sa okolo, či ho tiež niekto uvidel, ale nevidel to nikto iný. Potom som povedal duchovnému „stalo sa to a to.“ Videl si ho? Povedal mi duchovný, to je on. Teraz si sa upokojil?

Starec, pozná človek vždy rúhavú myšlienku?

Ak jeho rozum, ktorý mu Boh dal, pracuje, tak pozná. Napr., niektorí mi hovoria: „Ako je možné, že existuje peklo: Nás zarmucuje i to, keď je niekto vo väzení, a čo potom, keby bol v pekle?“ Toto je rúhanie, pretože zo seba robia spravodlivejších, ako je Boh. Boh vie, čo činí. Spomínate si na tú udalosť, o ktorej sa zmieňuje svätý

Grigorios Dialogos? Raz biskup Furtunátos vyhnal démona z jedného posadnutého človeka. Tento bes potom blúdil mestom v podobe chudého človeka, odsudzoval biskupa: „Neľútostivo ma vyhnal,“ volal. „Ach, čo to urobil, povedal niekto, prečo ťa vyhnal? Ako to urobil? Pod’ do môjho domu.“ Diabol vstúpil dnu. Za chvíľu mu povedal: „Je mi zima; urob oheň v kamnech.“ Tak on dal drevo do pece a urobil oheň. Akonáhle sa oheň v peci dostatočne rozohrel, tak diabol chytil dieťa toho človeka a hodil ho do ohňa, kde zhorelo. Vtedy človek pochopil, koho biskup vyhnal a koho on prijal. Biskup vedel niečo o tom, prečo ho vyháňa.

(Ten človek neprijal maskovaného démona z milosrdenstva, ale z pýchy, považoval sa za spravodlivejšieho a lepšieho, ako sú druhí, preto na neho Boh dopustil taký hrozný trest.)

Príbehy a výroky púštnych otcov

Abba Mios z Belu povedal: “Poslušnosť odpovedá poslušnosti. Kto počúva Boha, tomu Boh vypočujeva prosby.”

Začiatočník, ktorý chodí z jedného monastiera do druhého, je ako divé zvieratko, ktoré skáče z jednej cesty na druhú v strachu pred obojkom.

Keď anjel odovzdával svätému Pachomiovi pravidlá mníšskeho života, stanovil, že v priebehu dňa majú vykonať dvanásť modlitieb, v čase zapalovania lampád dvanásť, počas nočných bdení dvanásť a o deviatej hodine tri. Pachomios určil, že pri spoločnom jedle pred každou modlitbou sa zaspieva žalm. Anjelovi to zdôvodňoval tým, že majú príliš málo modlitby.

*Abba Teodor, prezývaný Fermos, mal tri dobré knihy. Išiel k abbovi Makariovi a povedal mu: “Mám tri dobré knihy a ich čítanie mi pomáha. Ostatní mnísi ich chcú tiež čítať a pomáha im to. Povedz mi, čo mám robiť?” Starec mu odvetil: **“Čítať knihy je dobré, ale nevlastniť nič je viac ako mať všetko.”** Keď to počul, odišiel, predal knihy a peniaze rozdal chudobným.*

*Ktosi priniesol starcovi peniaze a povedal: “Vezmi si ich a miň ich, veď si starý a chorý.” Bol totiž malomocný. Starec odpovedal: **“Chceš ma odlúčiť od toho, kto sa o mňa šesťdesiat rokov staral? Celý ten čas som bol chorý a nič mi nechýbalo, lebo Boh sa o mňa staral.”** A neprijal ich.*

*Hovorilo sa o jednom starcovi, že býval v Sýrii na ceste do púšte. Toto bola jeho práca: kedykoľvek nejaký mních prišiel z púšte, celým srdcom ho prijal a pobostil. Jedného dňa prišiel pustovník a on mu dal občerstvenie. Ten to však nechcel prijať a vravel, že sa postí. Starec, naplnený smútkom, mu povedal: **“Neopovrhuj svojim služobníkom. Prosím ťa, neopovrhuj mnou, ale pod’me sa spolu pomodliť. Pozri sa na strom, ktorý tu stojí. Urobíme podľa vôle toho z nás, kto svojim kľaknutím na zem a modlitbou spôsobí, že sa strom skloní.”** Pustovník si kľakol, aby sa modlil, no nič sa*

nestalo. Potom si keďkol Pohostinný a zaraz sa mu strom poklonil. Poučení týmto ďakovali Bohu.

Dvaja starci žili spolu mnoho rokov a nikdy nemali medzi sebou spory. Prvý povedal druhému: „Podme sa aj my pohádať, tak ako ostatní ľudia!” Druhý odpovedal: „Neviem, ako sa to robí.” Prvý povedal: „Pozri, položím medzi nás tehlu a poviem: ‚Je moja‘, a ty povieš: ‚Nie, je moja‘, a tak sa začneme vadit’.” Položili teda medzi seba tehlu a prvý povedal: „Je moja”, a druhý na to: „Nie, je moja”. Prvý odpovedal: **“Ak je tvoja, vezmi si ju a chod’!”** Tak sa obidvaja vzdali bez toho, aby boli schopní nájsť nejakú príčinu na hádku.

Pýtali sa abbu Makaria, ako sa modliť. Starec odvetil: **“Nie je potrebné veľa hovoriť v modlitbe. Často vystieraj svoje ruky a hovor: ‚Pane, podľa svojej vôle a svojej múdrosti zmiluj sa nado mnou.‘ Ale ak zúri vojna v tvojej duši, pridaj ešte: ‚Pomôž mi!‘ A keďže on vie, čo potrebujeme, ukáže na nás svoje milosrdenstvo.”**

Abba Pambon povedal: **“Ak máš srdce, môžeš byť spasený.”**

Abba Kopres povedal: **“Požehnaný, kto znáša ťažkosti so vd'akyvzdávaním.”**

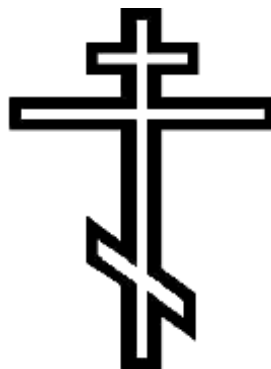
Abba Theonas jedol zeleninu, ale len tú, čo sa nemusí variť. Hovorí sa o ňom, že zvykol v noci vychádzať z kéliie a zotrúvať v spoločnosti divých zvierat, pričom im dával piť z vody, ktorú mal. Raz ktosi videl stáda antilop, divých somárov, gaziel a iných zvierat pri jeho pustovni. Tieto stvorenia mu vždy boli potešením.

Raz, keď hroch plienil okolitú krajinu, otcovia zavolali abbu Vissariona, aby im pomohol. Stál na mieste a čakal. Keď uvidel zviera, ktoré bolo nezvyčajne veľké, povedal mu, aby už viac nepustošilo krajinu: **“V mene Isusa Christa ti prikazujem, aby si už viac neplienil túto krajinu!”** Hroch sa úplne stratil z týchto končín, ako keby ho odniesol preč anjel.

Istý starec prišiel do cely abbu Jána a našiel ho spať, s anjelom, ktorý stál nad ním a oviieval ho. Keď to videl, ušiel. Keď abba Ján vstal, opýtal sa svojho poslúšníka: “Vošiel niekto dnu, kým som spal?” On povedal: “Áno, nejaký starec.” Vtedy abba Ján spoznal, že ten starec mu bol rovný a videl anjela.

Toto rozprával abba Daniel Faranita: Náš otec abba Arsenios nám hovoril o istom obyvateľovi skítu, ktorý viedol pozoruhodný život a mal jednoduchú vieru, no pre svoju ľahkovernosť bol podvedený a vravel: “Chlieb, ktorý prijímame, nie je skutočné telo Christa, ale len symbol.” Dvaja starci, ktorí sa o tom dozvedeli, keďže poznali jeho výnimočný spôsob života, vedeli, že to nehovorí zo zloby, ale z prostoty. Prišli za ním a povedali: “Otcé, počuli sme, že niekto povedal tvrdenie protirečiacie viere, hovoriac, že Chlieb, ktorý prijímame, nie je skutočné Telo Christa, ale symbol.” Starec povedal: “Ja som ten, kto to povedal.” A starci ho začali napomínať: “Nedrž sa tohto názoru, otcé, ale drž sa toho, čo je v súlade s tým, čo nám dala všeobecná cirkev. My veríme, že ten Chlieb sám osebe je Telo Christa. Ako to bolo na počiatku, keď Boh vzal prach zeme a

stvoril človeka na svoj obraz, a nik nebol schopný povedať, že to nie je obraz Boha, hoci nebolo vidieť, že je to tak, podobne je to aj s Chlebom, o ktorom povedal, že je jeho Telom, a tak veríme, že je skutočne Telom Christa.” Starec im povedal: “Kým ma nepresvedčí samotná vec, nebudem plne presvedčený.” Tak povedali: “Modlime sa k Bohu za toto tajomstvo počas celého týždňa. Veríme, že nám to Boh zjaví. Starec to s radosťou prijal a modlil sa týmito slovami: “Pane, Ty vieš, že to nie je zo zloby, že tomu neverím, že sa nedopúšťam chyby z ignorancie, odhaľ mi toto tajomstvo, Pane Isusu Christe.” Starci sa vrátili do svojich kélií a tiež sa modlili k Bohu: **“Pane Isusu Christe, zjav toto tajomstvo starcovi, aby mohol veriť a nestratil svoju odmenu.”** Boh vypočul obidve modlitby. Na konci týždňa v nedeľu prišli do chrámu a sadli si všetci traja na ten istý pokrovec. Starec sedel uprostred. Mali otvorené oči, a keď bol Chlieb umiestnený na svätý stôl, ukázal sa iba tým trom, akoby bol malým Diet'at'om. Keď kňaz natiabol ruku, aby lámal ten Chlieb, zostúpil z neba anjel s mečom a naplnil čašu Krvou Diet'at'a. Keď kňaz nakrájal Chlieb na drobné kúsky, anjel nakrájal Diet'a na kúsky. Keď pristúpili bližšie, aby prijali sväté častice, starec sám dostal kúsok surového mäsa. Keď to videl, bál sa a vykričkol: **“Pane, verím, že tento Chlieb je tvoje Telo a táto čaša tvoja Krv.”** Vzápätí mäso, ktoré držal v ruke, stalo sa Chlebom, v súlade s tajomstvom sviatosti, a on ho prijal, vzdávajúc vďaky Bohu. Vtedy mu starci povedali: **“Boh pozná ľudskú prirodzenosť, že človek nemôže jesť surové mäso, a preto premenil svoje Telo na chlieb a svoju Krv na víno, pre tých, čo to prijímajú vo viere.”** Potom ďakovali Bohu za starca, že mu dovolil nestratiť odmenu za svoju prácu. Tak sa všetci traja vrátili s radosťou do svojich kélií.

Sviatosť manželstva vo sv. Pravoslávii

Dejiny manželstva

Pre pochopenie sviatosti manželstva je dôležité pripomenúť chápanie manželstva v judaizme a jeho ďalšie dejiny. Pre židovstvo bol Boh Bohom žijúcich, a nie mŕtvych. Zaslúbenie dané Abrahámovi po páde, keď vstúpila do sveta smrť, dávalo možnosť pokračovania života skrze potomstvo, a tak sa i dočkať vykúpenia. Hlavnou funkciou manželstva preto bolo plodenie potomstva. Monogamné manželstvo vedľa polygamie, konkubinátu existovalo skôr ako ideál a nikdy nebolo absolútnou normou, i keď základné teologické

rysy, na ktoré sa bude odvolávať Spasiteľ, Tradícia a i obrad sviatosti manželstva sú v ňom obsadené.

Radikálnu zmenu chápania prináša Nový Zákon. Ani jeden text, týkajúci sa manželstva, ho neospravedlňuje plodením potomstva. Manželstvo je tu chápané ako výnimočný zväzok lásky dvoch ľudí, skrze ktorý môžu prekročiť svoju prirodzenosť, a vďaka tomu sa zjednotiť nie iba medzi sebou, ale rovnako s Christom. Manželstvo je pritom chápané nielen ako pozemský telesný zväzok, ale ako večne trvajúci, a to i vtedy, až bude Boh všetko vo všetkom.

V prvom storočí kresťania, podobne ako rímski občania, vstupovali do manželstva podľa občianskych zákonov. Podľa rímskeho práva je manželstvo trvalé súžitie muža a ženy za stáleho vzájomného súhlasu. Tento súhlas môže byť ústny, písaný alebo prejavovaný skutkom – napr. príchodom nevesty do domu ženícha. Pokiaľ však z nejakého dôvodu tento súhlas chýbal, manželstvo prestávalo fakticky existovať a bolo považované za rozvedené.

Svoj vzťah k uzavretiu manželstva podľa rímskeho práva dávala Cirkev do súladu s novozákonným učením o manželstve. Cirkev neschvalovala niektoré druhy manželstva, ktoré boli povolené v Rímskej ríši. Manželský život musel zodpovedať kresťanským normám a učeniu. Vstup do manželstva má byť s myšlienkou na Boha ku Jeho sláve, a nie z vášne. Kresťania si preto pred občianskym sobášom vyprosovali požehnanie svojho biskupa, ako o tom svedčí známe miesto zo sv. Ignáca Antiochijského: „Ženích a nevesta sa majú brať so súhlasom biskupa, aby to bol sobáš podľa Pána, a nie podľa chtivosti. Všetko nech sa deje ku cti Božej.“ A ich úmysel bol vyhlásený ešte pred jeho uzavretím. Sobáš bol posvätený modlitbou a utvrdený sv. Eucharistiou. Tak kresťania vstupovali do manželstva prostredníctvom požehnanja a jednak skrze právnu dohodu prijatú v rímskom štáte. Manželstvu predchádzalo zasnúbenie, alebo dohoda (o majetku, zabezpečení a pod.).

Tento postup sa nezmenil ani v prvých storočiach slobody Cirkvi a christianizácie impéria. Sobáš sa uzatváral medzi slobodnými občanmi so súhlasom ženícha a nevesty, overený svedkami. Cirkev zo svojej strany netrvala na nevyhnutnosti posväcovať manželstvo požehnaním, ale uznávala ako realitu i manželstvá uzatvárané bez požehnanja podľa občianskeho poriadku. Až okolo roku 895, 89. novelou Leva Múdreho (886-912) bolo predpísané uzavretie manželstva iba s cirkevným požehnaním. To sa týkalo len slobodných osôb. V roku 1095 Alexeios Komnénos (1081-1118) rozšíril túto povinnosť i na neslobodných občanov a cisár Andronikos Palaiologos (1282 – 1328) definitívne zakázal manželstvo bez vedomia a požehnanja farského kňaza.

Obrad

Cirkev až do deviateho storočia nemala žiadny obrad uzavretia sobáša, ako ho chápeme dnes, ktorý by bol uskutočnený mimo eucharistickú sv. Liturgiu. Obyčajne po uzavretí civilného manželstva, pristupoval kresťanský pár k sv. Prijímaniu a sv. Eucharistia bola pečaťou manželstva, ktoré tak prijalo všetky povinnosti kresťanského manželstva. Od 4. storočia východní spisovatelia píšú o sviatočnom oslavovaní sviatosti. Jedná sa o „korunovanie“, ktoré sa konalo v rámci eucharistickej

sv. Liturgie. Z listu Theodora Studity poznáme modlitbu, ktorá toto korunovanie pri nedelnej sv. Liturgii doprevádzala. Liturgické knihy z tohto obdobia obsahujú ďalšie krátke modlitby, ktoré sa čítali počas bohoslužby.

To, že existoval obrad korunovania neznamena, že by takto uzatvárali sobáš všetci kresťania. Epanagógé – zberka právnych predpisov, upravujúca vzťahy Cirkvi a štátu, predkladala tri možnosti, ako uzatvoriť sobáš 1. skrze požehnanie; 2. obrad korunovania; 3. vyjadrenie súhlasu. Od šiesteho a deviateho storočia cisárska moc dávala stále väčšiu kontrolu Cirkvi nad uzatváraním manželstiev, ale nikdy neučinila korunovanie právnou nutnosťou

Po novele cisára Leva Múdrego, ktorá ustanovovala, že manželstvá, čo nepožehnáva Cirkev, „nebudú považované za manželstvá“, bola Cirkev postupne nútená z právnych dôvodov zvažovať i tie manželstvá, ktoré boli v rozpore s kresťanskými zásadami. Keďže tieto manželstvá nemohli byť požehnané počas eucharistickej sv. Liturgie, začal sa vytvárať obrad oddelený od sv. Eucharistie. Od 13. storočia sa sviatosť manželstva konala oddelene. Preto v prípadoch, keď to neodporovalo pravidlám, bolo do 15. storočia podávané („vopred posvätené“) sv. Prijímanie. V 17. storočí sa pôvodne oddelený a občiansky obrad zasnúbenia konal bez výnimky tiež v chráme a väčšinou tvorí jednotu s obradom korunovania.

Teológia manželstva

Pre Pravoslávnu Cirkev je manželstvo duchovnou tajinou, od ap. Pavla je často Otcom vykladaná ako obraz Christa a Cirkvi. Je to zväzok lásky, pri ktorom milosť Svätého ducha premieňa vzájomnú lásku, ktorá má cieľ v sebe samej, v nezničiteľné spojenie lásky. Pravoslávne manželstvo je hlboko personalistické, jeho hlavným poslaním je dosadenie plnosti bytia v Bohu. Láska je tak formou milostiplného daru, ktorý prekonáva hriešny stav rozdelenia ľudí a ich egocentrické odosobnenie. Ján Zlatoústý hovorí, že iba láska činí z dvoch bytostí jednu; láska, ktorá premieňa samotnú prirodzenosť veci. Manželská láska je tak vo svojej podstate duchonosná. Je to mystérium Kráľovstva Božieho, ktoré uvádza človeka do večnej radosti a večnej lásky.

Manželia vytvárajú rodinu, ktorá je v Pavlovom a v pravoslávnom chápaní domácou cirkvou, alebo tiež, ako hovorí Ján Zlatoústý, EKKLÉSIA MIKRA. Manželstvo je zväzkom lásky, malá cirkev, ktorá je naplnená a premenená sv. Eucharistiou. Sviatosť prijímajú manželia po vyjadrení súhlasu skrze požehnanie kňaza a ich završenie v sv. Eucharistii. Manželia sú tak dvaja, ktorí sa stretli v mene Christa, a On je uprostred nich.

Sviatosť si neudelujú manželia navzájom, ani kňaz nie je nikdy udeľovateľom sviatosti, tým je Svätá Trojica. Ale na otázku, ako to je presne, musíme odpovedať slovami apoštola Pavla z Ef 5,32: „je to veľké tajomstvo, ktoré sa vzťahuje na Christa i na Cirkev“ – je to veľké tajomstvo.

POLOSTROV ATHOS – MNÍŠSKY ŠTÁT

Na severnom pobreží Grécka vybieha do mora polostrov, podobajúci sa ruke, ktorá má ale len tri prsty. Dva z nich – Kassandra a Sithona sa ničím

významne nelíšia od iných úplne rozdielných častí zeme. Upravené pláže sú každoročne zaplavované turistami. Tretí výbežok je úplne odlišným svetom. Nachádza sa tu totiž mníšky štát Athos.

O svoju povesť sa Athos iste zaslúžil i značnou neprístupnosťou. Athos je po Tibete miestom s druhou najväčšou koncentráciou mníchov na svete. Všetci vyznávajú východné sv. Pravoslávie a pochádzajú z mnohých častí sveta. I napriek tomu, že to veľa ľudí nevie, nie sú bez šance navštíviť tento mníšky štát. Každý deň totiž môže 100 miestnych obyvateľov a 10 cudzincov nastúpiť na loď v prístave Ouranopoli a po dvoch hodinách zakotviť v jednom prístave Dafne na území Athosu. Musia ale získať zvláštne povolenie diamonitirion. To však môžu získať len za podmienky, že sú mužského pohlavia. Tak rozhodol v roku 1045 cisár Konstantinos IX. Monomachos, ktorý v bule Typikon zakázal prístup na Athos osobám a živočíchom ženského pohlavia.

Diamonitirion umožňuje každému pútnikovi stráviť štyri dni na Athose. Za tú krátku dobu môžu putovať po polostrove a využívať pohostinstvo mníchov v kláštoroch. Všetko sa ale riadi prísnyimi pravidlami. Pokiaľ chcú prísť do kláštora, musia sa tam dostaviť do západu slnka. Pokiaľ chcú večer ešte niečo zjesť, musia byť v kláštore ešte pred treťou hodinou, keď začína odpoľudnia bohoslužba, a po nej nasleduje jedlo. V kláštoroch sa môžu voľne pohybovať od svitania do západu slnka. A potom už môžu byť len v miestach, ktoré sú vyhradené pre návštevníkov. Ráno sa vstáva o šiestej hodine na rannú bohoslužbu a o ôsmej sa ide na spoločné raňajky. Ale ani to nie je také jednoduché. Jesť sa môže len v dobe, keď jeden z mníchov číta liturgický text, čo asi trvá desať minút. Potom sa všetci zdvihnú a odchádzajú bez ohľadu na to, či sú ešte hladní, alebo koľko jedla ešte na stoloch zostáva. V každom kláštore môžu zostať iba jednu noc, potom sa musia vydať na cestu.

OZNAM PRE STREDOSLOVÁKOV!!!

Pravoslávna Cirkev oznamuje všetkým, že sväté Liturgie sa v Banskej Bystrici a vo Zvolene konajú striedavo: jednu nedeľu v Banskej Bystrici v náhradných priestoroch v Agentúre sociálnych služieb na Ulici 9. mája č. 74 (bývalé detské jasle) so začiatkom o 9:30 hodine. Ďalšiu nedeľu vo Zvolene v kaplnke zvolenského zámku o 10:00 hodine. Podrobnejšie informácie dostanete na telefónnom čísle: 0903 170 583. Tešíme sa na vašu účasť. Christos medzi nami!

SVETLO PRAVOSLÁVIA – spoločensko – duchovný občasník

Zodpovedná:

Redaktorka: Jana Šomodíková, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail jankasom@szm.sk

